

ACADEMIA ROMÂNĂ

Discurs la primirea Premiului „Prințesa de Asturia pentru Litere“

Vineri, 25 octombrie 2024, poeta Ana Blandiana, membru corespondent al Academiei Române, a primit Premiul „Prințesa de Asturia pentru Litere“, acordat în cadrul unei ceremonii prezidate de Familia Regală a Spaniei la Teatrul Campoamor din Oviedo. Alături de Majestatea Sa Regele Felipe al Spaniei și de Alteța Sa Regală, Leonor, Prințesă de Asturia, la ceremonie au participat Altețele Lor Regale, Dona Sofia, Regina Letizia și Infanta Sofia.

Scriitoarea Ana Blandiana este primul român care primește acest prestigios premiu, juriul considerând că opera sa reflectă „o profundă cunoaștere a spiritului românesc într-o perioadă istorică de opresiune“. În cadrul ceremoniei, Ana Blandiana, a șaptea scriitoare care primește această distincție de la înființarea premiilor (1981), a evidențiat relația dintre poezie și societate:

*Majestățile Voastre,
Altețele Voastre Regale,
Distinși membri ai Fundației Prințesa de Asturias,
Membri ai juriului,
Excelențele Voastre,
Stimați colegi laureați,
Doamnelor și Domnilor,
Prietenii,*

Ca întotdeauna când mi s-a întâmplat să iau un premiu, primul meu gând a fost la Platon și la cununile de lauri pe care le recomandă pentru poeții alungați apoi din cetate.

Al doilea gând a fost pentru țara mea.

Așa cum, atunci când cresc, copiii săraci trebuie să se-întoarcă mereu să-și ajute familia, trimițând pachete și bani, ținându-i pe cei mici la școală, orice împlinire mă întoarce acasă spre locul de unde am pornit, un loc care în istorie se numea Dacia Felix, cea cucerită de Împăratul Traian, dar în basmele românești este numit „locul în care se bat munții în capete”, un loc așezat între mai multe imperii dușmane și dușmane între ele, căruia dintre toți vecinii numai Marea Neagră nu i-a vrut niciodată răul. Latinitatea noastră, rămasă în exil la celălalt capăt al continentului, ne-a singularizat și ne-a dat, o dată cu conștiința că suntem altfel decât cei din jur, sentimentul singurătății în istorie. Un sentiment care nu mi-a permis niciodată să mă desprind, să mă înstrăinez, dar care a germinat, ca pe o soluție de supraviețuire, poezia.

Dar și gândul la Platon și gândul la țara mea mă obligă să mă întreb, în acest moment de uimitoare așezare a poeziei sub reflectoare, care mai este, care mai poate fi, legătura dintre poet și ceilalți, dintre poezie și societate, care este rostul poeziei în această lume a noastră secularizată, tehnicizată, informatizată, mondializată.

Enorma onoare pe care Fundația Prințesa de Asturias mi-o face premiindu-mă pentru poezie poate fi considerată, oare, o dovadă a importanței capitalului de speranță pe care poezia îl mai reprezintă în această lume? Mai precis, poate oare „acel ceva plâpând, înaripat și sacru”, cum

ACADEMIA ROMÂNĂ

definea Platon poezia, opri rostogolirea noastră spre neant?

De fapt, întrebarea, pe care nu mi-o pun pentru prima dată, este „Poate poezia salva lumea?”, iar răspunsul meu, timid dar afirmativ, e sprijinit pe uimitoare întâmplări.

Oricât ar părea de incredibil, în deceniile cinci și șase ale secolului trecut, în închisorile comuniste din România a avut loc o adevărată rezistență prin poezie. Primul Memorial al Victimelor Comunismului din lume are o sală cu pereții și tavanul acoperiți în întregime cu poeme născute în detenție. În lipsa creionului și a hârtiei, interzise, orice poem avea nevoie pentru a apărea de trei persoane: cel ce îl gândea, cel ce îl memora și cel ce îl transmitea prin alfabetul Morse, și totuși, în aceste condiții dure, mii de poeme au fost compuse și au reușit să treacă din celulă în celulă și din închisoare în închisoare. Toate cărțile de memorii ale deținuților politici descriu, ca pe un ritual sacru, momentul transmiterii noilor poeme, când câte un prizonier era mutat dintr-o închisoare în alta. Iar apoi, după deschiderea închisorilor, primul gând al celor eliberați a fost să transcrie ceea ce memoraseră, fără nume de poeți sau cu autori doar presupuși adesea greșit, într-o adevărată simfonie a rezistenței spirituale, a transformării misterului poeziei într-o armă de apărare împotriva nebuniei. Iată o dovadă că, în condiții extreme, când își simțeau periclitată esența, oamenii au recurs la poezie ca la un mijloc de salvare. Atunci când în poezie se ascundeau ultimele molecule de libertate, sufocați de represiune, oamenii le căutau, le găseau și le respirau pentru a supraviețui. Pentru că poezia nu vorbește despre realitate, ci e în stare să construiască o altă realitate în care ne putem salva. În mod ciudat, etimologic, în greaca veche numele poeziei provine din verbul *poiein* care înseamnă *a construi*.

Dar ceea ce ne-a putut salva ieri de spaimă, de ură și de nebunie nu ne poate, oare, salva azi de singurătate, de indiferență, de vidul rămas în locul credinței, de excesul de materialitate și de consum, de deficitul de spiritualitate? Andre Malraux, autorul *Condiției umane*, spunea că „Secolul 21 va fi religios sau nu va fi deloc”. Dar, dacă suntem poate prea oboșiți și prea lipsiți de ardoare pentru religiozitate, nu ne-am putea salva, oare, punând în locul rămas pustiu poezia?

Pentru că, acum când în cel mai scurt timp roboții vor fi superiori oamenilor, va trebui să încercăm să rămânem deasupra prin tot ceea ce ei nu înțeleg. Căci ei vor putea să facă versuri, rime, ritmuri, iambi, trohei, dactili, sonete, rondo, epopei, dar nu vor înțelege niciodată suferința și încăpățânarea de a exprima inexprimabilul care se ascunde sub toate aceste veșminte, misterul care nu poate fi nici definit, nici înfrânt. În mod evident, Theodor W. Adorno greșea când scria că „după Auschwitz a scrie poezie e o barbarie”, din moment ce nu înțelegea că suferința nu interzice poezia, ci o potențază, îi dă strălucire și sens. Un sens din care libertatea este doar o mică parte.

La sfârșitul Imperiului Roman, care părea să fie chiar sfârșitul lumii, creștinismul a adus vestea cea bună, evanghelia iubirii aproapelui care, în pofida întregii istorii, a reușit să ne țină în echilibru mai bine de două mii de ani, până când, în secolul 20, ura (de clasă sau de rasă, între femei și bărbați, între copii și părinți) a preluat controlul. Poezia modernă este expresia sfâșietoare a acestui dezechilibru existențial.

Sunt fericită că pot să mărturisesc, în fața unei săli pline de spanioli, importanța pe care a avut-o în formarea mea intelectuală și spirituală exclamația lui Miguel de Unamuno „Mă doare

ACADEMIA ROMÂNĂ

Spania!“. Am folosit suferința filosofului spaniol pentru sfășierea țării sale ca pe un punct de sprijin în universul de azi, în care națiunile se estompează în fața ideologiilor, ca pe o ancoră în adâncul timpului la suprafața căruia mă lovesc valurile mereu răzgândite ale post-modernității, cărora le rezist pentru că mă doare Spania, mă doare România, mă doare lumea.

Prin țiipătul lui Unamuno, descoperit în adolescență și niciodată uitat, prin cele zece volume ale mele traduse în spaniolă, răspândite în imensul spațiu hispanic, și prin onoarea din această seară, datorată Universității din Salamanca, sunt legată pentru totdeauna de Spania. În această seară cu ecou privilegiat sunt fericită că pot să-mi exprim recunoștința nu numai pentru premiul care mă emoționează și mă tulbură, ci și pentru prilejul pe care mi-l dă de a spune și a face auzite aceste cuvinte.

Premiul „Prințesa de Asturias“ este altfel decât orice alt premiu oferit poeziei pentru că în definiția lui se împreunează misterul poeziei și misterul regalității, atât de straniu înrudite între ele prin faptul că oamenii, fără să le înțeleagă și fără să știe la ce folosesc, simt că ar fi mai puțin frumoși și mai puțin buni fără ele.

Vă mulțumesc.